

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	Cyngor Sir
DYDDIAD:	21 Mai 2024
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini 2023/24
ADRODDIAD GAN:	Cadeiryddion y: 1. Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol 2. Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Adrodd ar waith y ddau bwyllgor sgrwtini yn ystod 2023/24 a darparu trosolwg o raglen waith sgrwtini ar gyfer 2024/25
DEILYDD(ION) PORTFFOLIO:	Ddim yn berthnasol
CYFARWYDDWR / PENNAETH GWASANAETH:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
AWDUR ADRODDIAD:	Anwen Davies, Rheolwr Sgrwtini AnwenDavies@ynysmon.llyw.cymru 07971167198
AELODAU LLEOL:	Perthnasol i'r holl Aelodau Sgrwtini

1. Argymhellion

Gofynnir i'r Cyngor:

A1 Gymeradwy'r Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini ar gyfer 2023/24

A2 Nodi'r cynnydd parhaus sy'n cael ei wneud o ran ein siwrnai ddatblygu Sgrwtini a'r effaith y mae hyn yn ei gael ar ymarfer

A3 Penodi cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn Bencampwr Sgrwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai 2024 a Mai 2025.

2. Cefndir a Chyd-destun

2.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini hwn yn trafod y gwaith a wnaed gan y ddau bwyllgor sgrwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai 2023 a Mai 2024.

2.2 Bu i gadeiryddion y ddau bwyllgor sgrwtini arwain ar ddatblygu'r blaen raglenni gwaith yn ystod y cyfnod hwn. Caiff blaen raglenni gwaith y pwyllgorau sgrwtini eu cyflwyno i'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini a gynhelir yn rheolaidd ac i bob cyfarfod o'r pwyllgorau sgrwtini ar gyfer eu cymeradwyo.

2.3 Tra bod effaith a gwerth gweithgaredd sgrwtini yn parhau i wneud cyfraniad ystyrion at flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor drwy gymorth ac her, mae'r Awdurdod Lleol o'r farn ei bod bellach yn amserol i gwblhau adolygiad o'r trefniadau craffu presennol. Mae'r adolygiad allanol hwn yn mynd rhagddo ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn a disgwyli'r canfyddiadau a'r argymhellion fod ar gael erbyn mis Awst, 2024. Bydd unrhyw argymhellion yn cael eu trosi'n rhaglen ddatblygu ac y bydd cynnydd yn cael ei fonitro gan y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini.

3. Rôl y Pencampwr Sgrwtini

3.1 Mae gan y Pencampwr Sgrwtini rôl bwysig o ran hyrwyddo'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini yn y Cyngor a gyda phartneriaid allanol yr Awdurdod. Nid yw'n swydd fandadol ac ni cheir unrhyw gydnabyddiaeth ariannol am ei gwneud. Ystyrir bod y rôl yn allweddol wrth ddangos ymrwymiad yr Awdurdod i sicrhau bod Sgrwtini yn gwneud y gorau o gyfraniad Aelodau nad ydynt yn aelodau'r Pwyllgor Gwaith i berfformiad cyffredinol ac "iechyd corfforaethol" y sefydliad.

3.2 Ar 14 Mai 2015, penderfynodd y Cyngor y dylid penodi Cadair y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn Bencampwr Sgrwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai 2025 a Mai 2026 ac y byddai'r rôl yn cael ei gwneud gan y ddau gadair sgrwtini bob yn ail. O'r herwydd, dylid penodi Cadair y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol fel y Pencampwr Sgrwtini am y flwyddyn nesaf.

Atodiad:
Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini ar gyfer 2023/24

Adroddiad Blynyddol

Trosolwg a Sgriwtini: 2023-24

CYNNWYS

1	Rhagair
2	Ein strwythur lleol
3	Themâu allweddol lleol ar gyfer Sgriwtini
4	Asesu effaith Sgriwtini
5	Edrych ymlaen i 2024/25
6	Cysylltu â Sgriwtini

ATODIADAU	
Atodiad 1	Beth ydy trosolwg a sgrwtini?
Atodiad 2	Cylch Gorchwyl ac aelodaeth ein Pwyllgorau Sgriwtini
Atodiad 3	Y Weledigaeth ar gyfer Sgriwtini Effeithiol yn y Cyngor

1. RHAGAIR

Cynghorydd Douglas Massie Fowlie

- **Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 2023/24**

Mae'n bleser gennyf ddarparu trosolwg o waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ystod y 12 mis diwethaf. Trafodir cwrpas gwaith y Pwyllgor yn yr adroddiad hwn ac mae'n deg nodi bod y llwyth gwaith yn parhau i fod yn sylweddol ac yn amrywiol. Cynhaliwyd cyfanswm o 9 cyfarfod yn ystod y flwyddyn ddinesig.

- **Gosod y gyllideb flynyddol 2024/25** – un o brif gyfrifoldebau'r Pwyllgor yw cyfrannu at y broses o osod cyllideb flynyddol y Cyngor. Mae'r gwaith hwn yn rhan bwysig o'n trefniadau llywodraethu corfforaethol ac mae'n cael effaith bellgyrhaeddol ar bob un o feysydd gwasanaeth y Cyngor yn ogystal ag ar y cyhoedd. Ystyriodd y Pwyllgor y cynigion drafft cychwynnol ar gyfer y gyllideb a hefyd y gyllideb derfynol ddrafft ar gyfer 2024/25 gyda chyfraniad sylweddol gan y Panel Sgriwtini Cyllid eto eleni – gyda'r Panel yn cwblhau gwaith craffu manwl ar y cynigion ar gyfer y gyllideb referniw a chyfalaf ar ran y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol.
- **Cynllun y Cyngor: 2023-2028** – bu Aelodau'n craffu ar nifer o gynlluniau strategol allweddol, a phan fyddant yn weithredol, byddant yn galluogi'r Awdurdod Lleol i gyflawni'r 6 amcan strategol allweddol yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028. Mae'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wedi craffu'r cynlluniau canlynol:
 - Y Ddogfen Gyflawni Flynyddol: 2023/24
 - Cynllun Strategol Tai Gwag
 - Cynllun Strategol Cyfranogiad Tenantiaid
 - Cynllun Strategol Rheoli Asedau (Tai)
 - Cynllun Strategol Rheoli Asedau
 - Cynllun Rheoli Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol
 - Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg

Gwelwyd y Pwyllgor yn argymhell y dylid mabwysiadu'r cynlluniau strategol hyn gan ddarparu cyfeiriad clir ar gyfer blaenoriaethau strategol y Cyngor dros y pum mlynedd nesaf.

- **Monitro perfformiad chwarterol** – bu'r Pwyllgor yn monitro perfformiad chwarterol trwy gydol 2023/24, gan ddefnyddio'r cerdyn sgorio corfforaethol sydd yn adrodd ar ystod sylweddol o ddangosyddion ar gyfer pob maes gwasanaeth. Mae'r cerdyn sgorio yn parhau i esblygu fel dull effeithiol i Aelodau Etholedig graffu ar berfformiad a data holl wasanaethau'r Cyngor. Ym mis Ionawr 2024, sefydlodd y Pwyllgor Grŵp Tasg a Gorffen i edrych yn fanwl ar berfformiad lleol y Gwasanaeth Tai yn erbyn Dangosydd Perfformiad Allweddol 29 (nifer cyfartalog o ddyddiau calendr i osod unedau llety y mae modd eu gosod - ac eithrio Eiddo Anodd ei Osod). Rhagwelir y bydd canlyniad y gwaith craffu yn cael ei adrodd ar ddechrau'r flwyddyn ariannol nesaf (Mehefin 2024).
- Roedd ein gwaith fel Pwyllgor hefyd yn cynnwys monitro a chraffu ar Adroddiad Perfformiad Blynyddol 2022/23. Mae hon yn elfen graidd o waith y Pwyllgor Sgriwtini.

- **Gwasanaethau Tai** – Craffodd y Pwyllgor ar y Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai 2024-54 sy'n gosod cyfeiriad ar gyfer datblygu a chynnal a chadw stoc tai cyngor yr Awdurdod. Rhoddwyd ffocws penodol ar y themâu canlynol gan yr Aelodau – aliniad gyda blaenoriaethau strategol ehangach y Cyngor (Cynllun y Cyngor: 2023-2028); fforddiadwyedd y rhaglen ehangu i gynyddu stoc tai'r Awdurdod Lleol; cyflenwad o lety digonol ar gyfer oedolion a theuluoedd sy'n fregus a'r risgiau ynghlwm wrth yr angen am gapasiti mewnol ac allanol digonol i wireddu'r cynlluniau. Argymhellodd y Pwyllgor fod y cynllun busnes yn cael ei fabwysiadu gan y Cyngor.
- **Gwasanaethau Cymdeithasol** – yn olaf, ym mis Tachwedd 2023 craffodd Aelodau ar y cynnydd wnaed wrth wireddu cynlluniau datblygu'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Gwasanaethau Oedolion. Rhoddwyd ystyriaeth i'r Cynllun Gweithredu Ôl-Arolwg Gwerthuso Perfformiad (arolwg arferol gan Arolygiaeth Gofal Cymru o berfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol). Ar ddiwedd y flwyddyn ddinesig, bu i'r Pwyllgor edrych mewn manylder ar y Strategaeth Plant a Phobl Ifanc mewn Gofal cyn iddi gael ei hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn y Gwanwyn. Argymhellodd y Pwyllgor fod y strategaeth yn cael ei mabwysiadu fel un sy'n darparu cyfeiriad clir i'r Cyngor gyflawni ei ymrwymadau statudol ar gyfer plant a phobl ifanc mewn gofal.

Rydw i'n cydnabod gwaith y Panel Sgriwtini Cyllid a'r Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol a hoffwn ddiolch i holl Aelodau'r Pwyllgor a'r swyddogion sydd wedi cynorthwyo yn ystod 2023/24. Hoffwn hefyd fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch i'r Is-gadair, y Cynghorydd Dyfed Wyn Jones, am ei gefnogaeth yn ystod y 12 mis diwethaf.

**Cynghorydd Douglas Massie Fowlie
(Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol)**

Cynghorydd Dylan Rees

- **Cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio 2023/24**
- **Pencampwr Sgrwtini → 2023/24**

Credaf fod y broses graffu'n chwarae rôl allweddol yn nhrefniadau llywodraethiant corfforaethol y Cyngor - trwy ddwyn y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, herio mewn modd adeiladol ac yn sicrhau bod lleisiau'r cyhoedd a'n cymunedau yn cael eu clywed yn y broses o wneud penderfyniadau. Mae'n Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgrwtini yn dystiolaeth o ymrwymiad y Cyngor ac yn ffurfioli'r broses i'r cyhoedd leisio eu barn yn y Pwyllgorau Sgrwtini.

Hoffwn ddiolch i Aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio am eu cyfraniadau a'u hymrwymiad i waith y Pwyllgor sydd wedi gwneud cyfraniad pwysig i wireddu Cynllun y Cyngor ac wrth gynnal safonau ein gwasanaethau cyhoeddus.

Mae'n bleser gennyf ddarparu trosolwg o waith y Pwyllgor dros y 12 mis diwethaf. Mae'r Pwyllgor wedi gwneud argymhellion teg a chadarn i'r Pwyllgor Gwaith ar sawl pwnc a maes allweddol dros y cyfnod hwn a hefyd gwaith partneriaid yr Awdurdod:

- **Yr Iaith Gymraeg** – edrychodd y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio ar un o chwe amcan strategol Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028 sef yr Iaith Gymraeg. Mae'r Gymraeg yn rhan annatod o'n hunaniaeth, ein diwylliant a'n treftadaeth ac mae cyfrifoldeb arnom i sicrhau fod yr iaith yn parhau i ddatblygu a ffynnu. Rydym eisiau gweld nifer y bobl ar Ynys Môn sy'n siarad Cymraeg yn cynyddu a chynnydd yn nifer y bobl sy'n defnyddio'r iaith bob dydd. Bu i'r Aelodau graffu ar y meysydd canlynol yn arbennig –
 - I. Adroddiad Blynyddol ar Safonau'r Gymraeg: 2022/23
 - II. Cynllun y Gymraeg mewn Addysg 2022/23 – Mesur Cynnydd
 - III. Adroddiad Cynnydd y Panel Sgrwtini Addysg.
- **Moderneiddio Cyfleon Dydd: Anableddau Dysgu (ardal Caergybi)** – edrychodd y Pwyllgor Sgrwtini ar y cynigion i foderneiddio a thrawsnewid cyfleon dydd ar gyfer unigolion ag anableddau dysgu yn ardal Caergybi. Ystyriodd yr Aelodau gynigion i integreiddio defnyddwyr gwasanaeth yn y gymuned ac ymateb i dyheadau pobl sy'n mynychu gweithgareddau (er mwyn cyflawni gwell ganlyniadau ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth). Bydd hyn yn caniatáu i'r Gwasanaeth barhau i drawsnewid a moderneiddio'r ffordd o ddarparu gwasanaethau dydd ar hyd a lled yr Ynys.
- **Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr** – cynhaliwyd cyfarfod ychwanegol o'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio ym mis Tachwedd 2023 i groesawu Cadair Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Roedd y cyfarfod yn fforwm ar gyfer trafodaeth gadarnhaol ac adeiladol gyda'r Bwrdd Iechyd a rhoddwyd ffocws ar y meysydd allweddol canlynol lle mae'r ddau gorff yn cydweithio
 - ✓ Rhaglen Wella'r Bwrdd Iechyd – trosolwg lefel uchel
 - ✓ Gwytnwch Gwasanaethau Clinigol Cymunedol ar Ynys Môn
 - ✓ Cydweithio rhwng y Bwrdd Iechyd a Gwasanaethau Oedolion Cyngor Sir Ynys Môn

Gofynnodd y Pwyllgor gwestiynau craffu cychwynnol ac atodol perthnasol ac yn sgil hynny craffwyd yn adeiladol ar bartner strategol allweddol yr Awdurdod Lleol. Un canlyniad gwirioneddol a ddeilliodd o'r cyfarfod hwn yw bod y Bwrdd Iechyd wedi cytuno i ddychwelyd yn flynyddol.

- **Cynllun y Cyngor: 2023-2028** – bu i Aelodau graffu ar nifer o gynlluniau strategol allweddol ac ar ôl iddynt gael eu rhoi ar waith byddant yn caniatáu i'r Awdurdod Lleol wireddu 6 amcan strategol Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028. I'r perwyl hwnnw, craffodd y Pwyllgor Sgrwtini ar y cynlluniau a ganlyn –
 - i. Cynllun Strategol Cyfranogiad Cyhoeddus
 - ii. Cynllun Strategol Gwastraff ac Ail-gylchu
 - iii. Cynllun Strategol Cydraddoldeb
 - iv. Cynllun Strategol Taclo Tlodi

- **Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd (BCG)** – Mae'r Pwyllgor yn arwain ar y gwaith o graffu ar waith y Bwrdd, sy'n bartneriaeth rhwng Gwynedd ac Ynys Môn. Mae hyn yn cynnwys craffu ar wireddu'r Cynllun Llesiant, trefniadau llywodraethiant a'r Adroddiad Blynyddol. Yn ystod blwyddyn ddinesig 2023/24, rhoes yr Aelodau ystyriaeth fanwl i adroddiad blynyddol y Bwrdd ar gyfer 2022/23 a gwelwyd esiamplau o waith craffu o ansawdd wrth i'r Aelodau ofyn pa gamau a gymerir gan y Bwrdd pan fydd ffrydiau gwaith unigol yn llithro.

- **Uchelgais Gogledd Cymru** – bu i'r Pwyllgor graffu ar yr adroddiadau monitro chwarterol a chodwyd cwestiynau priodol ynghylch cynnydd yn erbyn y prosiectau ar waith ee pa fesurau lliniaru bydd mewn lle i gyfarch unrhyw lithriad a sut y bydd risgiau posib o orwario mewn prosiectau unigol yn cael eu rheoli. Dyma'r Pwyllgor dynodedig sy'n craffu ar waith Uchelgais Gogledd Cymru – rôl hanfodol er mwyn sicrhau y buddion economaidd mwyaf i Ogledd Cymru ac Ynys Môn yn benodol.

- **Craffu Addysg** – ychwanegodd Aelodau werth drwy graffu ar feysydd allweddol yn gysylltiedig â gwasanaethau addysg ar Ynys Môn ac edrychodd y Panel Sgrwtini Addysg yn fanwl ar rai meysydd blaenoriaeth –
 - i. Model Cydweithio Integredig ar gyfer Ynys Môn (Plant mewn Gofal)
 - ii. NEST – Y fframwaith iechyd meddwl a llesiant
 - iii. Deddfwriaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad
 - iv. Ysgolion mewn Categori, Dilyniant Estyn neu'n Derbyn Cefnogaeth Ychwanegol
 - v. Adroddiad Blynyddol GwE ar gyfer Ynys Môn: 2022/23

Yn ystod y flwyddyn, derbyniodd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf am safonau mewn ysgolion ar Ynys Môn ynghyd â sicrwydd fod mesurau gwella ar waith a bod ysgolion y mae pryderon yn eu cylch yn derbyn cefnogaeth briodol.

Mae'r crynodeb uchod yn dangos sut mae gwaith y Pwyllgor Sgrwtini wedi ychwanegu gwerth i broses gwneud penderfyniadau'r Cyngor dros y 12 mis diwethaf. Fodd bynnag, credaf y gellir ychwanegu hyd yn oed mwy o werth pe bae holl aelodau'r Pwyllgor yn chwarae eu rhan. Mae presenoldeb rhai Aelodau mewn cyfarfodydd wedi bod yn wael ac mae'r pryder hwn wedi'i godi yng nghyfarfodydd y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini.

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio ac aelodau'r Panel

Sgriwtini Addysg am y gwaith tîm effeithiol dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r Aelodau wedi llwyddo i addasu a sicrhau bod y swyddogaeth sgriwtini'n parhau i weithio'n hybrid a chyflawni gwaith craffu mewn ffordd arloesol, gan wneud y defnydd gorau o amser swyddogion ac Aelodau Etholedig.

Yn olaf, diolchaf yn ddiffuant i'r swyddogion yn y Tîm Sgriwtini am eu harweiniad, cefnogaeth a chymorth parod pob amser.

**Cynghorydd Dylan Rees
(Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio)**

Moderneiddio Ein Trefniadau Cynnal Cyfarfodydd

1.1 Ers Mehefin, 2022 ac yn unol â gofynion statudol¹, mae datrysiad hybrid ar waith sy'n hwyluso cynnal cyfarfodydd aml-leoliad yn Siambr y Cyngor a'r Ystafell Bwyllgor. Mae'r trefniadau hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio'n llawn â gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae cyfarfodydd ein 3 phanel sgrwtini yn parhau i fod yn rai rhithiol ar y cyfan.

1.2 Mae'r ddau Bwyllgor wedi cyfarfod yn rheolaidd ac wedi cwblhau'r gwaith craffu a oedd yn flaenoriaeth yn ystod 2023/24. Mae'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol wedi craffu'n llwyddiannus, gan sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol a'i amcanion ar gyfer ei wasanaethau hefyd. Mae'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio wedi craffu ar ambell i bartneriaeth allweddol ac wedi cydymffurfio â'r holl ofynion statudol. Fodd bynnag, roedd capasiti yn y Gwasanaethau Democrataidd yn rhwystro datblygiad rhaglen ehangach o graffu ar bartneriaethau (y tu hwnt i'n gofynion statudol). Aethpwyd i'r afael â'r materion capasiti hynny ac mae gwaith cynllunio bellach ar y gweill er mwyn bod y gwaith craffu ehangach hwn yn cael ei gyflawni'n llawn yn ystod 2024/25 a thu hwnt.

Cyfleon Hyfforddi a Datblygu

1.3 Llwyddodd yr Awdurdod i ddarparu rhaglen hyfforddiant anwytho corfforaethol yn dilyn Etholiad 2022. Dilynwyd hyn gan raglen hyfforddi bwrpasol ar gyfer Aelodau Etholedig sydd ar y pwyllgorau a phanelau sgrwtini. Mae'r rhaglen hyfforddi a datblygu'n un barhaus ac yn darparu cyfleon i hunan werthuso effaith gwaith sgrwtini Aelodau ar ein trefniadau llywodraethu corfforaethol.

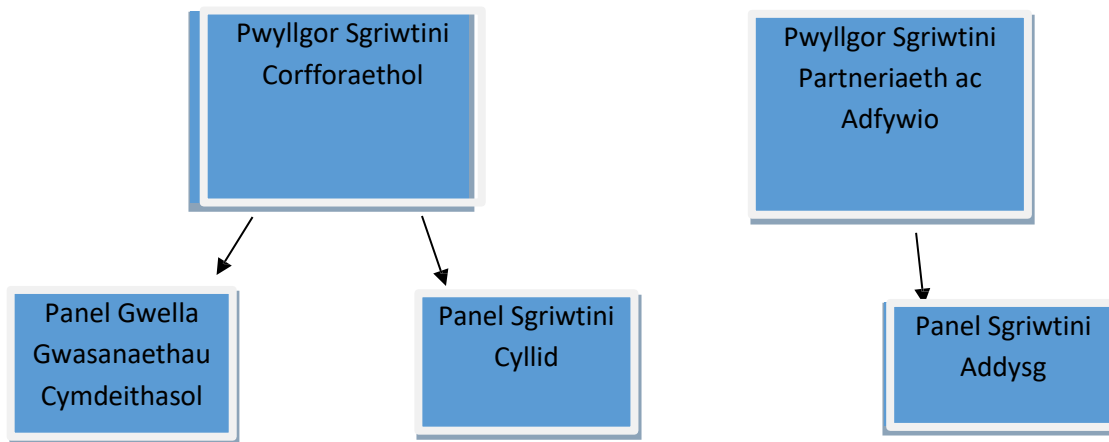
1.4 Byddwm yn adolygu ein rhaglen hyfforddi Aelodau eto pan fydd canfyddiadau'r adolygiad presennol o'n trefniadau sgrwtini ar gael er mwyn sicrhau bod yr amodau cael eu creu ar gyfer gwelliant parhaus a chraffu cadarn gan Aelodau Etholedig.

2 EIN STRWYTHUR LLEOL

Mae pwyllgorau sgrwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yng Nghymru yn gweithredu. Eu prif bwrpas ydy dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliannau, gweithredu fel llais y gymuned a chwarae rhan yn y gwaith o ddatblygu ac adolygu polisiau. Trafodir crynodeb o'r cyd-destun polisi cenedlaethol yn **ATODIAD 1**.

¹ Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

2.1 Mae ein strwythur lleol yn cynnwys 2 bwyllgor sgrwtini a thri phanel:

Rhoddir crynodeb o gyloch gorchwyl ac aelodaeth ein pwyllgorau sgrwtini yn **ATODIAD 2**.

3 THEMÂU ALLWEDDOL LLEOL AR GYFER SGRWTINI

3.1 Themâu Allweddol

Gwelwyd ein rhaglenni gwaith sgrwtini lleol yn blaenoriaethu themâu allweddol (ceir crynodeb ohonynt isod), er mwyn darparu fframwaith cadarn i:

- Esbonio rôl a chyfraniad Sgrwtini at drefniadau llywodraethiant y Cyngor
- Nodi'r camau y mae angen eu cymryd yn y tymor byr a'r tymor canol er mwyn gwella Sgrwtini ymhellach yng nghyd-destun y cyfnod y tu hwnt i'r Pandemig a gofynion deddfwriaethol cyfredol.

THEMÂU ALLWEDDOL LLEOL SGRWTINI

4 ASESU EFFAITH SGRIWTINI

4.1 MESUR ALLBYNNAU

Llwyddodd Sgriwtini i sicrhau nifer o **allbynnau** pwysig yn ystod y flwyddyn sirol ddiwethaf sy'n mynd rhywfaint o'r ffordd tuag at ein cynorthwyo i asesu'r effaith y mae'r swyddogaeth wedi ei chael yn lleol:

4.1.1 Cyfarfodydd pwyllgor – cynhaliwyd 19 o gyfarfodydd pwyllgorau sgriwtini yn ystod 2023/24:

Pwyllgor	Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd
Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	9
Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio	10

Mae trefniadau cadarn hefyd wedi'u sefydlu i sicrhau bod cadeiryddion y pwyllgorau sgriwtini yn rhoi adborth yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith ar faterion sydd wedi cael eu hystyried gan y ddau bwyllgor.

4.1.2 Cyfarfodydd y Panelau Sgriwtini – cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd o'r 3 panel sgriwtini dros y 12 mis diwethaf:

Panel	Nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd
Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol	9
Panel Sgriwtini Cyllid	9
Panel Sgriwtini Addysg	10

Mae gweithrediad y paneli hyn wedi cael ei sefydlu'n gadarn drwy:

- ✚ Sefydlu trefniadau llywodraethiant cadarn i gefnogi pob panel
- ✚ Sicrhau ffocws / cylch gorchwyl a rhaglen waith clir ar gyfer y panelau
- ✚ Sefydlu proses adrodd / uchafu er mwyn sicrhau yr adroddir ar waith y panelau sgriwtini yn chwarterol i'r ddau Riant Bwyllgor, gyda Chadeiryddion y Panelau'n cynnig argymhellion ar gynlluniau neu benderfyniadau arfaethedig
- ✚ Sicrhau'r cyflymder priodol ar waith y panelau sy'n cydymffurfio â blaenoriaethau corfforaethol a chraffu manwl ar bynciau hollbwysig i'r Cyngor.

4.1.3 Blaen raglenni gwaith – mae'r arfer o flaen raglennu gwaith wedi hen sefydlu ac mae hynny'n atgyfnerthu gwaith y ddau bwyllgor sgriwtini ynghyd â'r panelau. Mae'r rhaglenni hyn yn bwysig o ran cynorthwyo aelodau pwyllgorau sgriwtini i flaenoriaethu eu gwaith

ac maent yn cael eu trafod gyda'r Tîm Arwain a'r Penaethiaid Gwasanaeth. Mae'r naill bwyllgor a'r llall a hefyd y 3 phanel yn adolygu cynnwys eu blaen raglenni gwaith yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i fod yn berthnasol ac er mwyn cadw ar y blaen â blaenoriaethau lleol. Mae ein trefniadau blaen raglennu gwaith yn canolbwyntio fwyfwy ar:

- i. Agweddau strategol
- ii. Ymgysylltiad dinasyddion / rhanddeiliaid eraill a chanlyniadau
- iii. Blaenoriaethau Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028
- iv. Risgiau
- v. Gwaith archwilio, arolygu a rheoleiddio
- vi. Materion ar flaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith.

4.1.4 Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion - mae'r Fforwm wedi'i hen sefydlu ac yn parhau i gwrdd yn rheolaidd. Ystyrir y Fforwm yn gyfrwng pwysig i oruchwylio rhaglenni gwaith y pwyllgorau sgrwtini ac i gyd-drafod y blaenoriaethau â Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgorau Sgrwtini. Mae hefyd yn cymryd y cyfrifoldeb am arwain ar y gwaith o ddatblygu swyddogaeth drosolwg a sgrwtini'r Cyngor a'i gwella'n barhaus. Mae rôl y Fforwm wedi esblygu i gynnwys sgysiaid rhwng y Pwyllgor Gwaith (Arweinydd), Cadeiryddion/Is-gadeiryddion Sgrwtini a'r Tîm Arwain (Prif Weithredwr) er mwyn sicrhau gwell aliniad rhwng rhaglenni gwaith.

4.1.5 Datblygu, hyfforddi a chefnogi Aelodau –

- ✓ derbyniodd Aelodau Etholedig fewnbynnau hyfforddi a datblygu penodol i Sgrwtini yn sgil Etholiad 2022 (Cyflwyniad i Sgrwtini; Cadeirio Pwyllgorau Sgrwtini; Sgrwtini Effeithiol / Strategaethau Cwestiynu; technoleg – uwchsgilio Aelodau gyda'r amcan o sicrhau bod pawb yn gallu cymryd rhan yn effeithiol mewn cyfarfodydd aml-leoliad). Y flaenoriaeth yn ystod 2023/24 fu ffocws ar fewnbynnau hyfforddi a datblygu:
 - i. ar gyfer unigolion yn newydd i'w rôl (Aelodau Cyfetholedig a swyddogion yn cefnogi Sgrwtini Aelodau Etholedig)
 - ii. ffocws parhaus ar dechnoleg (uwchsgilio Aelodau)
- ✓ cynnal sesiynau briffio misol ar gyfer rhannu gwybodaeth / codi ymwybyddiaeth Aelodau ar faterion allweddol (ee Casglu Gwastraff Gwyrdd, Heddlu Gogledd Cymru – ymgysylltu gyda'r Tîm Plismona Lleol; Moderneiddio Cyfleon Dydd (Anableddau Dysgu) ac Eco-System Addysg (gwaith partneriaethol addysg) . Hefyd, fel fforwm ar gyfer hunan-asesiad Aelodau / adlewyrchu ar berfformiad sgrwtini.

4.1.6 Sgriwtini ar draws maes ehangach – ymagwedd ehangach tuag at sgriwtini gan Aelodau wedi cael ei datblygu ymhellach a'i hatgyfnerthu yn 2023/24 drwy:

- i. Gynllunio ymlaen yn effeithiol er mwyn sicrhau bod aliniad rhwng y pynciau a drafodir mewn sesiynau briffio i Aelodau, panelau sgriwtini a chyfarfodydd o'r pwyllgorau sgriwtini llawn
- ii. Sicrhau adroddiadau cadarn, lefel uchel ac amserol i'r pwyllgorau sgriwtini gan ddwyn sylw at unrhyw lithriad yn ôl yr angen
- iii. Datblygu ystod y pynciau a drafodir mewn sesiynau briffio Aelodau i gefnogi Craffu a sicrhau bod gwybodaeth ar gael i Aelodau ar bynciau strategol a thrawsnewid.

4.1.7 “Cau'r cylch Sgriwtini” – drwy sefydlu trefniadau cadarn i:

- i. Adrodd ar gynnydd neu uchafu materion o:

- Banelau sgriwtini i'r rhiant bwyllgorau
- Bwyllgorau sgriwtini i'r Pwyllgor Gwaith
- Y byrddau rhaglen corfforaethol i'r pwyllgorau sgriwtini.

- ii. Galluogi ac annog hunan-ddadansoddiad ac adlewyrchiad gan Aelodau Sgriwtini er mwyn nodi cryfderau a meysydd ar gyfer datblygiad / ffocws pellach.

4.1.8 Sgriwtini a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – datblygu rôl Sgriwtini drwy:

- Sicrhau bod Aelodau'n canolbwyntio ar y 5 ffordd o weithio wrth lunio cwestiynau²
- Weithredu'r templed ar gyfer adroddiadau sgriwtini, sy'n rhoi llesiant cenedlaethau'r dyfodol wrth ei wraidd
- Godi ymwybyddiaeth a rhoi gwybodaeth i Aelodau mewn sesiynau briffio a datblygu
- Adolygu'r cynnydd a wnaed o ran datblygu rôl sgriwtini yn erbyn arfer orau
- Gynnal fframwaith i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a phartneriaethau allweddol.

4.1.9 Ymgysylltiad dinasyddion â Sgriwtini – sicrhau bod llais dinasyddion yn cael ei glywed wrth wneud penderfyniadau lleol ee mae'r Protocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgriwtini yn rhan allweddol o'n trefniadau llywodraethiant corfforaethol. Darlledir cyfarfodydd y ddau Bwyllgor Sgriwtini yn fyw a chedwir recordiad ar wefan y Cyngor am 12 mis. Rhoddir cyhoeddusrwydd i gyfarfodydd pwyllgorau ar gyfryngau cymdeithasol y Cyngor. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, rydym yn adolygu ein trefniadau ar gyfer hyrwyddo ymgysylltiad gan ddinasyddion a rhanddeiliaid yn ein prosesau Craffu. Bydd canfyddiadau'r adolygiad

² Hirdymor, Atal, Integreiddio, Cydweithio, Cynnwys (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015)

hwn yn rhan o gynllun datblygu sgrwtini ac bydd gweithredu'r cynllun yn cael ei fonitro gan y Fforwm Cadeiryddion / Is-gadeiryddion Sgrwtini.

4.2 MESUR CANLYNIADAU

Mae sefydlu ac asesu effaith Sgrwtini yn heriol oherwydd nid yw **canlyniadau** gweithgareddau trosolwg a sgrwtini bob amser yn weladwy ac nid oes modd yn aml eu mesur mewn modd systematig. Ymhellach, nid yw'n hawdd mesur gallu'r swyddogaeth sgrwtini i ddylanwadu ar y sawl sy'n gwneud penderfyniadau drwy drafodaeth a dadl. Fodd bynnag, ceir rhai enghreifftiau ble mae mewnbwn sgrwtini wedi ychwanegu gwerth ac / neu wedi dylanwadu ar y modd y mae cynigion wedi cael eu gweithredu gan y Cyngor.

Mae rhagair yr adroddiad yn crynhoi prif uchafbwyntiau gwaith sgrwtini'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddinesig ddiwethaf. Roedd hyn yn cynnwys craffu a rhoi sylwadau ar brif gynlluniau strategol y Cyngor gan gynnwys Cynllun y Cyngor 2023-28. Craffwyd hefyd ar allbynnau a threfniadau monitro perfformiad y Cyngor ynghyd â'r cynigion cyllidebol ar gyfer 2024-25.

Mae'r Awdurdod Lleol wedi comisiynu adolygiad allanol o'i strwythur a'i drefniadau sgrwtini presennol a disgwylir i'r gwaith maes gael ei gwblhau erbyn mis Awst, 2024. Bydd yr adolygiad hwn hefyd yn ystyried:

- i. arfer orau a bydd yn meincodi yn erbyn sefydliadu eraill er mwyn darparu nifer o argymhellion cadarn wrth symud ymlaen
- ii. mesur canlyniadau ac effaith sgrwtini Aelodau fel rhan annatod o arfer.

5.0 Edrych Ymlaen i 2024/25

Bydd casgliadau'r adolygiad allanol a gomisiynwyd o'r trefniadau sgrwtini presennol yn cynnig sylfaen ar gyfer pennod nesaf y siwrnai ddatblygu leol. Heb ragdybio canlyniad yr adolygiad, rhagwelir y bydd y rhaglen ddatblygu'n cael ei chynhoi o dan y themâu allweddol canlynol:

MEYSYDD ALLWEDDOL DATBLYGU SGRIWTINI

Thema	Sut	Canlyniad ³
Gweledigaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Canlyniadau gwell</i>
Datblygiad a chefnogaeth i Aelodau	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell</i>
Paneli Sgrwtini	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell</i>
Ymgysylltiad Cyhoeddus yn ein gwaith Craffu	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Ymgysylltu'n well</i>
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Canlyniadau gwell</i>
Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a gwaith partneriaethol	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Ymgysylltu'n well</i>
Modelau arloesol o Sgrwtini gan Aelodau	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell, ymgysylltu'n well</i>
Aliniad a Pherchnogaeth o Raglenni Gwaith Sgrwtini	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell</i>
Hunanasesiad o'n trefniadau Sgrwtini lleol	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Canlyniadau gwell</i>
Codi ymwybyddiaeth/rhannu gwybodaeth	<ul style="list-style-type: none"> Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell, ymgysylltu'n well</i>

³ Canlyniadau a Nodweddion am Drosolwg a Sgrwtini Effeithiol i Lywodraeth Leol – Craffu Da? Cwestiwn Da! Swyddfa Archwilio Cymru 2014

Thema	Sut	Canlyniad ³
Cau'r Cylch Sgrwtini ac Aliniad gyda'r Byrddau Trawsnewid	<ul style="list-style-type: none"> • Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell, ymgysylltu'n well</i>
Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Y manylion i gael eu llywio gan ganfyddiadau'r adolygiad allanol o'r trefniadau sgrwtini 	<i>Penderfyniadau gwell, canlyniadau gwell</i>

6.0 CYSYLLTU Â SGRIWTINI

- 6.1 I ddysgu mwy am sgrwtini ar Ynys Môn neu i wneud unrhyw sylwadau cysylltwch os gwelwch yn dda â:

Yr Uned Sgrwtini,
Cyngor Sir Ynys Môn,
Swyddfeydd y Cyngor,
Llangefni.
Ynys Môn.
LL77 7TW

Anwen Davies	Rheolwr Sgrwtini	07971 167198 AnwenDavies@ynysmon.llyw.cymru
-----------------	------------------	--

Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini: 2023/24

ATODIADAU

BETH YW TROSOLWG A SGRIWTINI? Cyd-destun polisi cenedlaethol

Cyd-destun cenedlaethol:

Mae pwyllgorau sgrïwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yng Nghymru yn gweithredu. Yn ogystal â sefydlu Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau, mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn ei gwneud yn ofynnol i sefydlu un neu ragor o bwyllgorau sgrïwtini. Eu rôl pennaf yw dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliant, gweithredu fel llais y gymuned a chwarae rôl wrth ddatblygu ac adolygu polisïau.

Mae'r Ganolfan Llywodraethiant a Chraffu Gyhoeddus (CfGS)⁴ yn arddel pedair egwyddor allweddol i gefnogi gwaith sgrïwtini effeithiol gan Aelodau:

- i. Darparu her "cyfaill beirniadol" i'r rheini sy'n llunio polisïau ac yn gwneud penderfyniadau
- ii. Sicrhau y clywir llais a phryderon y cyhoedd a chymunedau
- iii. "Llywodraethwyr annibynnol eu meddwl" sy'n arwain y broses sgrïwtini ac yn cymryd perchnogaeth ohoni
- iv. Yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn gyrru gwelliant mewn gwasanaethau cyhoeddus.

⁴ Canllaw Sgrïwtini Da, Canolfan Llywodraethiant a Chraffu 2004

CYLCH GORCHWYL AC AELODAETH EIN PWYLLGORAU SGRIWTINI

Mae'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini yng Nghyngor Sir Ynys Môn yn parhau i gael ei chyflawni drwy gyfrwng strwythur sy'n cynnwys dau o riant bwyllgorau sgrwtini – Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol

Cylch gorchwyl:

- Ffocws gwaith y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yw darparu sicrwydd ynghylch cyflawni a darparu'r holl wasanaethau; sicrhau bod y Cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol a'i amcanion ar gyfer ei wasanaethau (fel yr amlinellwyd yn y Cynllun Corfforaethol, y Gyllideb Flynnyddol, y Fframwaith Polisi a Chyllideb, y Fframwaith Rheoli Perfformiad, Polisiau Corfforaethol neu eu cynlluniau a'u polisiau olynol); a chefnogi a gwneud argymhellion ar gyfer gwelliant parhaus.
- Mae aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn cynnal cyfarfodydd paratoi cyn pob pwyllgor er mwyn paratoi a rhoi ffocws i'r drafodaeth yng nghyfarfodydd ffurfiol y pwyllgor. Ystyrir bod hyn yn arfer dda a bwriedir parhau â'r trefniadau hyn yn 2024/25.

Aelodaeth

- Y Cyngorydd Douglas Massie Fowlie yw cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a chaiff gefnogaeth gan yr Is-gadeirydd sef y Cyngorydd Dyfed Wyn Jones. Mae deg o aelodau'n gwasanaethu ar y pwyllgor⁵ gyda darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

⁵ Mae aelodaeth cynghorwyr ar y Pwyllgorau Sgrwtini yn adlewyrchu cydbwysedd gwleidyddol y Cyngor

Aelodaeth Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol

Aelodau Etholedig

Enw	Ward	Parti Gwleidyddol/Grŵp
-----	------	------------------------

Enw	Ward	Parti Gwleidyddol/Grŵp
-----	------	------------------------

Cyng Geraint
ap Ifan Bebb

Cefni

Plaid Cymru

Cyng
Alwen
Watkin

Bodowyr

Plaid Cymru

Cyng Ieuan
Williams

Lligwy

Y Grŵp
Annibynnol

Cyng
Arfon
Wyn

Bro Aberffraw

Plaid Cymru

Cyng
Dyfed
Wyn Jones
(Is-
Gadeirydd)

Aethwy

Plaid Cymru

Cyng
Sonia
Williams

Aethwy

Plaid Cymru

Cyng
Jackie
Lewis

Talybolion

Plaid Cymru

Cyng
Keith
Roberts

Ynys Gybi

Llafur Cymru

Cyng Llio
A Owen Talybolion Plaid Cymru

Cyng
Robert
Llewelyn
Jones
(Chair) Parc a'r
Mynydd Annibynnwyr
Môn

Cyng Aled M.
Jones Twrcelyn Annibynnwyr
Môn

Cyng
Douglas
Fowlie
(Cadeir-
ydd) Crigyll Annibynnwyr
Môn

Aelodau Cyfetholedig

Mr John Tierney
Cynrychioli: Yr Eglwys Babyddol
Rufeinig

Mrs Wenda Owen
Cynrychioli: Yr Eglwys yng Nghymru

Mrs Gillian Thompson
Cynrychioli: Rhiant Llywodraethwr – Sector
Ysgolion Cynradd

Sedd Wag: Rhiant Llywodraethwyr – Sector
Ysgolion Uwchradd ac ADY

Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

Cylch gorchwyl:

- Prif ffocws y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yw sicrhau yr hyrwyddir buddiannau Dinasyddion Ynys Môn ac y gwneir y defnydd gorau o adnoddau'r Cyngor, yn unol â blaenoriaethau'r Cyngor, sy'n dangos gwerth ychwanegol yn sgil gweithio gyda phartneriaid. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn cynnwys trefniadau rhanbarthol a chenedlaethol yn ogystal â threfniadau lleol.
- Y Pwyllgor hefyd yw'r Pwyllgor Trosedd ac Anhrefn enwebedig sy'n delio â materion trosedd ac anhrefn, fel sy'n ofynnol o dan Adrannau 19 a 20 o Ddeddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006. Hwn yw'r Pwyllgor dynodedig hefyd ar gyfer craffu gwaith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd.
- Mae'r Pwyllgor wedi cyflwyno'r arfer o gynnal cyfarfodydd briffio gydag aelodau cyn pob cyfarfod ffurfiol o'r pwyllgor sgriwtini. Caiff hyn ei weld fel arfer da a bwriedir parhau â'r trefniadau hyn yn 2023/24.

Aelodaeth:

- Y Cynghorydd Dylan Rees yw Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a chaiff gefnogaeth gan yr Is-gadeirydd sef y Cynghorydd Gwilym Owen Jones. Mae deg o aelodau hefyd yn gwasanaethu ar y pwyllgor hwn gyda darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

Aelodaeth Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio Aelodau Etholedig

Enw	Ward	Parti Gwleidyddol/ Grŵp	Enw	Ward	Parti Gwleidyddol/ Grŵp
	Cyng Gwilym O Jones (Is-Gadeirydd)	Bro'r Llynnoedd Grŵp Annibynnol		Cyng Margaret Roberts Lligwy	Plaid Cymru
	Cyng Non Dafydd	Canolbarth Môn Plaid Cymru		Cyng Paul Ellis Canolbarth Môn	Annibynnwyr Môn
	Cyng Euryr Morris	Lligwy Plaid Cymru		Cyng Jeff Evans Tref Cybi	Annibynnwyr Môn
	Cyng Sonia Williams	Aethwy Plaid Cymru		Cyng Derek Owen Twrcelyn	Annibynnwyr Môn
	Cyng Ken Taylor	Bro'r Llynnoedd Plaid Cymru		Cyng Pip O'Neill Tref Cybi	Llafur Cymru

Aelodau Cyfetholedig

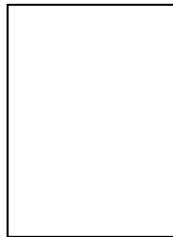
Mr John Tierney
Cynrychioli: Yr Eglwys Babyddol
Rufeinig

Mrs Wenda Owen
Cynrychioli: Yr Eglwys yng Nghymru

Mrs Gillian Thompson
Cynrychioli: Rhiant Llywodraethwr –
Sector Ysgolion Cynradd

Sedd Wag: Rhiant Llywodraethwyr – Sector Ysgolion
Uwchradd ac ADY

Gall ein pwyllgorau sgrwtini wneud eu gwaith mewn un o'r ffyrdd canlynol:

- Ystyried y pwnc yn ystod cyfarfod ffurfiol
- Ystyried y pwnc yn fanylach drwy sefydlu panel canlyniad sgrwtini NEU
- Cynnal sesiynau anffurfiol ar faes polisi penodol.

Unwaith eto yn ystod 2023/24, roedd y pwyllgorau sgrwtini yn ymwybodol o'r angen i geisio canolbwyntio eu gwaith ar ganlyniadau ac o fewn fframwaith Archwilio Cymru o nodweddion a chanlyniadau sgrwtini a throsolwg effeithiol mewn llywodraeth leol⁶:

- Canlyniadau gwell
- Penderfyniadau gwell
- Ymgysylltu'n well

Galw penderfyniadau i mewn: gall pwyllgorau sgrwtini "alw i mewn" penderfyniad a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith, Aelod Portffolio neu swyddog sydd wedi cael pwerau dirprwyol gan y Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniad penodol. Nid yw'r pwyllgorau sgrwtini ond yn galw penderfyniad i mewn pan mae rheswm da dros wneud hynny (drwy Brawf o Arwyddocâd), ac yn ystod 2023/24 ni chafodd hyn ei wneud.

⁶ Craffu Da? Cwestiwn Da! Swyddfa Archwilio Cymru, 2014

ATODIAD 3

Ein Gweledigaeth ar gyfer sgrwtini effeithiol yng Nghyngor Sir Ynys Môn

Gweledigaeth

Mae Sgrwtini ar Ynys Môn yn anelu at sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer dinasyddion a chymunedau a hefyd ychwanegu at effeithiolrwydd y Cyngor drwy helpu i wneud gwasanaethau cyhoeddus yn fwy tryloyw, cynhwysol, atebol a chost effeithiol.

Egwyddorion Arweiniol ar gyfer Sgrwtini ar Ynys Môn

- Mae sgrwtini'n creu awyrgylch o gyd-ymddiriedaeth, cydweithio a rhannu cyfrifoldebau er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer cymunedau lleol ar Ynys Môn
- Mae Aelodau Sgrwtini yn anwleidyddol yn y modd y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cefnogi a herio
- Mae gweithgaredd Sgrwtini'n ehangu yn uniongyrchol y sylfaen dystiolaeth ar gael ar gyfer gwneud penderfyniadau a chyflwyno rhaglenni trawsnewid oherwydd mae'n rhoi syniad o'r modd y mae cymunedau lleol yn debygol o deimlo am y cynigion
- Mae Aelodau Sgrwtini yn helpu i sicrhau y cymerir ymagwedd strategol, tymor hir pan mae bwriad i ail ystyried strategaethau sylweddol gan wasanaethau a hynny drwy gynnig her adeiladol wrth roi prawf ar ragdybiaethau, edrych ar risgiau ac herio sut y mae adnoddau'n cael eu blaenoriaethu.

Ein Gwerthoedd

Sgrwtini ar Ynys Môn

- Mae'n edrych ymlaen ac at allan ac yn rhagweithiol (yn hytrach na mewnlol ac ymatebol)
- Rôl wedi'i diffinio'n glir ac sy'n cael ei gwerthfawrogi yn nhrefniadau llywodraethiant a gwella'r Cyngor
- Anwleidyddol ac yn cynnwys amrediad eang o ffynonellau tystiolaeth a safbwyntiau gan gynnwys rhai gan bartneriaid strategol, rheoleiddwyr a'r cyhoedd
- Arwain gan Aelodau Etholedig sydd â'r cyfleon hyfforddi a datblygu maent eu hangen i ymgymryd â'u rôl yn effeithiol

- Derbyn cefnogaeth effeithiol gan Dîm Arwain y Cyngor sy'n sicrhau bod y wybodaeth a ddarperir ar gyfer Sgriwtini o ansawdd uchel ac ar gael yn amserol a chyson
- Cymryd i ystyriaeth bryderon a fynegir ar lefel ward mewn modd nad yw'n blwyfol wrth reoli ei raglen waith
- Cael ei gynllunio'n dda, ei gadeirio'n effeithiol ac mae'n gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael iddynt
- Cael ei gydnabod gan y Pwyllgor Gwaith a'r Tîm Arwain fel dull pwysig yn y Cyngor ar gyfer ymgysylltiad cymunedol a dinasyddion yn ymwneud â llywodraethiant.
- Adeiladu ymddiriedaeth a pherthnasau cadarnhaol gydag amrediad eang o randdeiliaid mewnol ac allanol.